

Αρχαία ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΜΩΡΑΙΤΗ

693.717.8812

www.kmoraiti.gr

19/8/2020

ΟΝΟΜΑΤΙΚΟΙ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΙ

A. ΟΜΟΙΟΠΤΩΤΟΙ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΙ: Βρίσκονται στην ίδια πτώση, στο ίδιο γένος και στον ίδιο αριθμό με τον όρο που προσδιορίζουν.

ΕΙΔΗ ΟΝΟΜΑΤΙΚΩΝ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΩΝ:

1. ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΣ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ: Δίνει μόνιμη ιδιότητα στον όρο που προσδιορίζει.

2. ΚΑΤΗΓΟΡΗΜΑΤΙΚΟΣ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ: Δίνει προσωρινή ιδιότητα στον όρο που προσδιορίζει. Οι λέξεις: πᾶς, ἅπας, σύμπας, μέσος, ἄκρος, ἔσχατος, μόνος, οὗτος, ἐκεῖνος, ὅδε, ὅλος, αὐτός, ἕκαστος, ἔρημος λαμβάνονται ως κατηγορηματικοί προσδιορισμοί. Είναι επιθετικοί προσδιορισμοί μόνο όταν συνοδεύονται από άρθρο (π. χ. ὁ σύμπας κόσμος)

	ΑΡΘΡΟ	ΕΠΙΘΕΤΟ	ΑΡΘΡΟ	ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΟ
1.	.	+	+	+
π.χ.	ὁ	ἀγαθός	ὁ	ἀνὴρ
	(επιθετικός προσδιορισμός)			
2.	+	+	-	+
π.χ.	ὁ	ἀγαθός		ἀνὴρ
	(επιθετικός προσδιορισμός)			
3.	-	+	-	+
π.χ.		ἀγαθός		ἀνὴρ
	(επιθετικός προσδιορισμός)			
4.	-	+	+	+
π.χ.		φαιδρῶ	τῷ	προσώπῳ
	(κατηγορηματικός προσδιορισμός)			

Επιθετικός προσδιορισμός μπορεί να είναι:

1. Επίθετο: ἀγαθός ἄνθρωπος
2. Αριθμητικό: χίλιαί μναῖ
3. Αντωνυμία: οἱ ἡμέτεροι πρόγονοι
4. Επιθετική μετοχή: οἱ νικῶντες στρατιῶται
5. Γενική με άρθρο: ἡ Ἑλλήνων νίκη
6. Επίρρημα με άρθρο: οἱ νῦν ἄρχοντες
7. Εμπρόθετος προσδιορισμός με άρθρο: ὁ ἐξ Αἰγύπτου σῖτος
8. Γεωγραφικό όνομα: ὁ Εὐρώτας ποταμός
9. Προσηγορικό που δηλώνει τάξη, ηλικία, εθνικότητα, ιδιότητα, επάγγελμα: ἀνὴρ μάντις.

- 3. ΠΑΡΑΘΕΣΗ:** Δηλώνει μια γενική έννοια ενώ το ουσιαστικό που προσδιορίζει δηλώνει μια ειδική έννοια. π.χ. Ξενίας, ὁ στρατηγός.
Αναλύεται σε αναφορική πρόταση και βρίσκεται μετά από τον ὄρο που προσδιορίζει.

ΠΡΟΕΞΑΓΓΕΛΤΙΚΗ ΠΑΡΑΘΕΣΗ: Όταν η παράθεση που χαρακτηρίζει το περιεχόμενο ὅλης της πρότασης βρίσκεται μπροστά από την πρόταση τότε λέγεται προεξαγγελτική παράθεση.

πχ. ὁ Ἀρμένιος ἐξεπλάγη καί τό μέγιστον, ἐφοβεῖτο ὅτι ἔμελεν ὀφθῆσθαι .

- 4. ΕΠΕΞΗΓΗΣΗ:** Δηλώνει κάτι ειδικότερο ενώ η λέξη που προσδιορίζει είναι γενικότερη. Συχνά προηγείται δεικτική αντωνυμία. Αναλύεται επεξηγηματικά με «δηλαδή».
π.χ. Περικλῆς τούτων ἐγένετο μαθητής, Αναξαγόρου καί Δάμωνος.

Επεξήγηση εκτός από ὄνομα ἢ ουσιαστικό μπορεί να είναι:

- ἀναρθρο ἀπαρέμφατο: εἰς οἰώνος ἄριστος , ἀμύνεσθαι περί πατρης.
- Εἰδική πρόταση: π.χ. ἐγώ οὐκ ἄγνοῶ τοῦτο, ὅτι ὑμεῖς οὐ τούς αἰτίους ἀλλά τούς ὑστάτους εἰπόντας ἐν ὀργῇ ποιεῖσθε.
- Ενδοιαστική πρόταση: φοβοῦμαι τοῦτο, μή οἱ πολέμιοι νικῶσι.
- Πλάγια ἐρωτηματική πρόταση: τοῦτ' ἀποκρίναι, εἰ ἀληθῆ λέγομεν ἢ οὐκ ἀληθῆ.
- Αναφορική πρόταση: τοῦτο τόλμα, ὃ μέγα κέρδος φέρει.
- Αἰτιολογική πρόταση: χρώμαι τοσαύτην δύναμιν διὰ ταῦτα, ὅτι νυν οὐκ ἡμῖν πορίσασθε δύναμιν τήν ἐκείνῳ παραταξομένην.

B. ΕΤΕΡΟΠΤΩΤΟΙ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΙ: Βρίσκονται σε ἄλλη πτῶση ἀπό τον ὄρο που προσδιορίζουν.

ΕΙΔΗ ΕΤΕΡΟΠΤΩΤΩΝ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΩΝ:

A. Σε γενική:

- Κτητική: δηλώνει κτήση. Π.χ. ἡ οἰκία του πατρός
- Διαιρετική: δηλώνει διαιρεση του συνόλου. Η γενική είναι το σύνολο, ενώ ο προσδιοριζόμενος ὄρος το μέρος του συνόλου. Π.χ. οἱ ἄριστοι τῶν πολιτῶν
- Αξίας: δηλώνει την αξία. Π.χ. οἰκία δέκα μνῶν
- Αιτίας: δηλώνει την αιτία. Π.χ. ὑπόδικος κλοπῆς
- Ἰδιότητος: δηλώνει την ιδιότητα, συνήθως φανερώνει μέγεθος, ηλικία ἢ χρόνο. Συχνά συνοδεύεται ἀπό ἀριθμητικό. Π.χ. παῖς τριῶν ἐτῶν
- Ὑλῆς/περιεχομένου: δηλώνει την ὑλὴ ἢ το περιεχόμενο. Π.χ. στέφανος δάφνης
- Δημιουργοῦ: δηλώνει τον δημιουργό. Π.χ. νόμοι Σόλωνος
- Συγγένειας: δηλώνει την καταγωγή. Π.χ. Ἄρτεμις Διός
- Αντικειμενική: οἰκοδόμησις τειχῶν (οἰκοδομῶ τείχη)
- Υποκειμενική: πόλεμος Ἀθηναίων καί Λακεδαιμονίων (πολεμοῦσι οἱ Ἀθηναῖοι καί οἱ Λακεδαιμόνιοι)

Β. Δοτική:

- αντικειμενική: ὁ ἀγαθός ἔστω φίλος τῷ ἀγαθῷ.

Τα επίθετα που συντάσσονται με δοτική αντικειμενική είναι ὅσα δείχνουν:

1. ωφέλεια ἢ βλάβη (ὠφέλιμος, βλαβερός, ἐπιζήμιος)
2. φιλία ἢ ἐχθρα (φίλος, εὖνους, ἐχθρός, πολέμιος)
3. ευπείθεια ἢ υποταγή (εὐπειθής, ὑπήκοος)
4. κάτι που αρμόζει ἢ πρέπει (ἀρμόδιος, ἀπρεπής)
5. ταυτότητα, ομοιότητα (ὁ αὐτός, ὅμοιος, ἀνόμοιος)
6. ισότητα, συμφωνία (ἴσος, ἄνισος)
7. ακολουθία ἢ διαδοχή (ἀκόλουθος, διαδοχος)
8. προσέγγιση ἢ μείξη (πλησίος, γείτων)
9. επίθετα σύνθετα με προθέσεις ἐν και σύν (συγγενής, ἔμφυτος)

- της αναφοράς: τῷ μέν τρόπῳ γίγνου εὐπροσήγορος

Γ. Αιτιατική:

- της αναφοράς: π.χ. ἀνὴρ θαυμαστός τό κάλλος

Συνήθως, αιτιατικές της αναφοράς εἶναι οἱ λέξεις: ἀριθμόν, βάθος, γένος, εὖρος, μέγεθος, μήκος, ὄνομα, πλῆθος, ὕψος .